

FEUERSTEINS LISTE OVER (MANGELFULDE) KOGNITIVE FUNKTIONER

s. 104 i Damon & Røgilds (red.), 2013

Inputfunktioner	Bearbejdningsfunktioner	Outputfunktioner
<ol style="list-style-type: none"> 1. Uklar og unuanceret perception 2. Temporal og spatial orienteringsevne 3. Fastholdelse af konstanter 4. Præcision og akkurate i dataindsamlingen 5. Samtidig anvendelse af to eller flere informationskilder 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Manglende evne til at erkende eksistensen af et problem 2. Manglende evne til at sondre mellem relevante og irrelevante data 3. Spontan sammenlignende adfærd 4. Et snævert mentalt felt 5. Et hæmmet/mangelfuldt behov for sammenfattende adfærd 6. Projektion af virtuelle relationer 7. Behovet for logisk bevisførelse 8. Internalisering af adfærd 9. Planlæggende adfærd 10. Episodisk opfattelse af virkeligheden 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Egocentriske kommunikationsformer 2. Blokering 3. Trial and error-responser 4. Visuel transport

Tabel 3.1. Liste over kognitive funktioner.

TEORIEN OM MEDIERET LÆRINGSERFARING

Medieret læringserfaring (MLE) er blevet et centralt organiserende begreb, der er udledt af teorien om strukturel kognitiv modificerbarhed, og som er forbundet med alle aspekter af assessmentprocessen i LPAD. Alle tre termer – *mediering*, *læring* og *erfaring* – er vigtige i MLE. Inden for MLE angiver begrebet *læring*, at mediering, som gennemføres intentionelt af en voksen, ikke blot er en overførselsproces, men derimod henviser til et aktivitetsområde, som bliver selve indholdet i interaktionen. Inden for MLE er *erfaring* det gensidige, følelsesmæssige, affektive og motiverende aspekt af interaktionen, som forvandler aktiviteten til en meningsfuld og strukturel helhed, der fører til selvindsigt og skaber strukturel forandring og kognitiv udvik-

ling. Som sådan er MLE et ekstremt kraftfuldt redskab i processen med at forme individets liv.

I modsætning til læring ved direkte eksponering for stimuli skaber medieret læring et forhold mellem en menneskelig mediator, eleven, stimuli og respons. I medierede læringsituationer former mediators disse erfaringsmodaliteter ved at placere sig selv mellem organismen og den verden af stimuli, der omgiver individet. Mediatoren filtrerer indholdet med henblik på elevens yderligere bearbejdning, og, hvad vigtigere er, tilvejebringer de kognitive forudsætninger for, at indholdet kan bearbejdes. De forandringer, som mediatoren frembringer, skal bidrage til udviklingen af bevidsthed og gensidighed hos eleven, således at denne internaliserer det lærte og bliver sin egen mediator, når han eller hun fremover skal håndtere direkte stimuli. Jo mere MLE tilbydes og opleves, desto større mulighed er der for, at individet kan drage nytte af direkte eksponering for stimuli. Individets tilbøjelighed til at tilpasse sig dynamiske miljøbetingelser i stadig forandring og dets evne til at lære af direkte eksponering er forbundet med MLE-processer, da disse processer skaber motivationen og de kognitive strategier, som er forudsætningen for tilpasningsdygtighed og modificerbarhed. Hvis individets medierede læringserfaring er svag, er resultatet mental rigiditet, en svag begrebsstruktur og en fatalistisk accept af de krav, miljøet stiller, da individet ikke kan være aktivt eller lære copingmetoder, som det kan benytte i situationer fremover.

DE UNIVERSELLE MEDIERINGSPARAMETRE

Alle interaktioner under mediering er kendetegnet ved tre parametre: *intentionalitet* og *gensidighed*, *transcendens* samt *mediering af mening*. Andre parametre er situationsbestemte og benyttes af mediatorer alt efter elevens særlige behov eller situationen, som kan variere fra den ene kultur til den anden og i de pågældende livsbetingelser.

1. **Intentionalitet og gensidighed:** *Intentionalitet* henviser til, at mediatoren er ansporet af en intention om at modificere eleven ved hjælp af en særlig kvalitet ved interaktionen, mens eleven løser en bestemt opgave, og der overføres viden eller undervises i en færdighed. Mediator styrer elevens interaktion med stimuli, således at læringen bliver mindre tilfældig, mere fokuseret og kendetegnet ved udvælgelse og transformation. Eleven udsættes ikke for tilfældige stimuli, som han eller hun måske ikke har forudsætninger for at organisere og dermed lære. *Gensidighed* henviser til elevens behov for at respondere og hans eller hendes bevidsthed, mere specifikt den parathed, som skabes i eleven, til at imødekomme mediators intentionalitet. Hvis eleven ikke besvarer mediators udspil og bestræbelse på at mediere, er medieringen dømt til at slå fejl eller vil i det mindste have begrænset indvirkning på eleven. Internaliseringen af denne proces gør det

muligt for eleven at blive sin egen mediator i fremtiden. Alle emner lige fra de mest elementære til de højeste former for mental aktivitet kan blive en medieret læringserfaring, hvis de er præget af intentionalitet og gensidighed, og kan med tiden indgå i elevens adfærdsrepertoire.

2. **Transcendens:** *Transcendens* defineres som en udvidelse af interaktionen ud over de umiddelbare mål, således at den også omfatter andre mål, som er fjernere i tid og rum. En transcendent læringserfaring er en erfaring, hvor her og nu-situationen og metoderne til at håndtere den integreres af eleven på en sådan måde, at de strukturelle ændringer, den har givet anledning til, kan benyttes i forbindelse med nye oplevelser. Transcendens skaber en tilbøjelighed i eleven til bestandig at udvide sit kognitive og følelsesmæssige repertoire og behovssystem. Mediering af transcendens finder ikke kun sted i situationer, hvor man medierer generaliseringer eller abstrakte funktioner. Når en mor f.eks. interagerer med sit spædbarn under amning, er det primære mål naturligvis spædbarnets overlevelse. Den interaktion, som finder sted under amning, afføder imidlertid en hel stribe adfærdsformer, som ikke kun er forbundet med dette primære behov. Den mor, som f.eks. vælger at made sit barn med mad fra en tallerken med et billede i bunden, transcenderer det umiddelbare mål, nemlig at made barnet, og bruger billedet til at tilskynde barnet til at spise op og skaber dermed et nyt behovssystem, som giver barnet en glæde ved at se og ved de dermed forbundne kognitive processer.
3. **Mediering af mening:** *Mediering af mening* er det følelsesmæssige, affektive, energiske element i interaktionen. Det tydeliggør årsagerne til og målet med medieringen. Mediering af mening skal for det første sætte mediatoren i stand til at formidle stimulussen, hændelsen, relationen og begreberne i interaktionen til eleven på en effektiv måde. Det samme gælder for de mål, som overskrider den umiddelbare interaktion. For det andet skaber mediering af mening et behov hos eleven for at lede efter mening i mere bred forstand. Det transcendente aspekt af denne mediering har kolossale konsekvenser for modificerbarheden af individets kognitive strukturer og den fortsatte udvidelse af individets behovssystem.

SITUATIONSBESTEMTE PARAMETRE, SOM FORSTÆRKER OG UDBYGGER MLE

4. **Mediering af følelsen af kompetence.** Kompetence er et afgørende træk ved den kognitive, følelsesmæssige og adfærdsmæssige funktionsmåde – især som drivkraft for præstationer i uddannelsessystemet og arbejdslivet. Kompetence er forbundet med motivation, fordi den bevæger individet i retning af adfærd, som vil blive en kilde til færdigheder og dygtighed. Et individ med et bestemt, ubestrideligt kompetenceniveau vil være motiveret for i det mindste at nå op på

dette niveau og tilmed længere, hvorimod mennesker, som fungerer på et lavt kompetenceniveau, ikke er motiverede for at overgå sig selv. Følelsen af at være kompetent er ikke en direkte følge af, at man har et klart blik for sine evner. Det, der kræves, er, at en social instans intervenserer: den menneskelige mediator, som fortolker individets præstationer og på baggrund heraf udvikler en bevidsthed om og følelse af kompetence.

5. **Mediering af regulering og kontrol af adfærd.** Medieret regulering af adfærd skaber den fleksibilitet og plasticitet, som skal til for at modificere individet, hvad angår både hæmning og initiering af adfærd. Den fremmer adfærd, som får individet til at reflektere over sig selv. Den giver den feedback, som er nødvendig, for at individet kan træffe beslutninger om, hvorvidt bestemte adfærdsformer er hensigtsmæssige, om timingen af dem, tempo og funktionalitet. Den skaber de kognitive forudsætninger for, at individet kan udvikle en nøgtern, velgennemtænkt adfærd.
6. **Mediering af dele-adfærd** (eng. *sharing behavior*). Henviser til individets behov for at række ud fra „selvet“ mod andre og give dem mulighed for at tage del i dets tanker og følelser. Fællesskabsskabende adfærd kan observeres tidligt. Børn er tilbøjelige til at pege på de ting, de ser, for også at få den anden til at opleve dem. I senere faser er affekt, som f.eks. ytrer sig i form af gråd og latter, udtryk for måder, hvorpå selvet projicerer sig selv ud på et andet menneske og forsøger at få den anden til at tage del i dets følelser. Denne adfærds modpart, nemlig individuation, kendetegner behovet for at blive et velartikuleret, særskilt selv.
7. **Individuation og psykologisk differentiering.** Individuation og psykologisk differentiering udvikles bedst i en medieringsproces, som indledes med og ledsages af dele-adfærd, mening, transcendens og hele det følelsesmæssige engagement, som ligger til grund for MLE. Børn, hvis tryghedsfølelse styrkes af mediering, bliver bedre til at opfatte sig selv som særskilte, velartikulerede og selvstændige mennesker med følelsesmæssige bånd, som består, selvom børnene er adskilt spatialt og temporalt fra genstanden for disse følelser. Individuationsprocessen styrkes af den følelse af at høre til og blive accepteret, som bl.a. skabes gennem mediering af dele-adfærd.
8. **Mediering af målsøgning, målsætning og målopfyldelse.** Tilstedeværelsen af et mål i det mentale repertoire vidner om en repræsentationel tænkemåde. Når man sætter sig et mål og forsøger at nå det, styrkes evnen til at påvirke den verden, som ligger uden for den umiddelbart perciperede virkelighed. Mediering af behov for at søge efter og vælge mål beriger og er et udtryk for eleven som et

lærende individ i en læreproces. Det tilfører et organiserende princip og mobiliserer de redskaber, eleven skal bruge til at nå det valgte mål.

9. Mediering af evnen til at tage udfordringer op: at søge det nye og komplekse.

Mediering af evnen til at søge og håndtere udfordringer er et af de vigtigste mål for læring og uddannelse. Tilpasning til forandring via autoplacitet er formodentlig den mest effektive måde, hvorpå vi kan klare de udfordringer, vi stilles over for. Menneskets plasticitet omfatter ikke pludselige ændringer i de biofysiske betingelser, men derimod i vores kognitive responsrepertoire og en effektiv anvendelse af det. Mediering af evnen til at tage nye og komplicerede udfordringer op i stedet for at undgå dem er af afgørende betydning for tilpasningsevnen, og mediering spiller en afgørende rolle i opnåelsen heraf.

10. Mediering af bevidsthed om menneskets foranderlighed.

Forandringer tilskrives ofte den biologiske modning. Når et barn har tilpasningsproblemer, sætter mange forældre deres lid til, at der vil ske biologiske ændringer. Den passivt accepterende tilgang er tydeligvis en konsekvens af et deterministisk standpunkt, ifølge hvilket det er uhyre usandsynligt, at barnet vil forandre sig uanset de uddannelsesmæssige foranstaltninger. Hvis der ikke er nogen tiltro til, at mennesket kan modificeres, vil man være utilbøjelig til at gå ind i modificerende foranstaltninger. Hvis individet og samfundet derimod gøres opmærksom på, at modificerbarhed er et særkende ved mennesket, kan man forstærke de miljøfaktorer, som får individet til at udbygge og fastholde en tilpasset og fleksibel adfærd, uden at det giver afkald på sin identitet. En anerkendelse af tanken om, at mennesket kan modificeres gennem mediering, kan få pædagoger og lærere til at lede efter tegn på ændring som en metode til at evaluere individet og opstille en mere dynamisk prognose.

11. Mediering af „det optimistiske alternativ“.

Mediering af fokus på at søge et optimistisk alternativ påvirker individets kognitive struktur og de affektive komponenter i individets adfærd. Mennesket må ofte vælge mellem at indtage en optimistisk eller pessimistisk holdning til egen adfærd eller til det, det oplever. Et pessimistisk syn på problemet udløser en passivt accepterende tilgang. Hvis individet ved, at noget er muligt, bliver det langt mere engageret. Mediering af et optimistisk alternativ begynder i en tidlig alder. Hvis børn forventer, at det vil gå godt, vil de blive ved med at forvente dette livet igennem.

12. Mediering af et tilhørsforhold.

Hvis man ikke føler, at man hører til, kan det få konsekvenser for, hvor indstillet man er på at se ud over sin egen umiddelbare

erfaringsverden. Mediering af et tilhørsforhold er med til at knytte bånd mellem generationer, som styrker transcens og sætter adfærdsregulering i perspektiv.

s. 167-172 i **Damon & Røgilds (2013)**: Dynamisk Assessment som psykologisk-pædagogisk redskab – en introduktion til Reuven Feuersteins teori og metode. Dansk Psykologisk Forlag